

FALHES, HAROS, HALHES E BRANDONS

Materiau pedagogic des Hèstes deth Huec des Solsticis enes Pirenèus

ERA HUESTA DETH HUEC

Maleta falhaire

Materiaus pedagogics entara valoracion deth patrimòni immateriau pirenenc

Activitat 1 ERA HUSTA DETH HUEC

ENCASTRES

NATURA e SOSTENIBILITAT

LINGÜÍSTIC

SOCIAU e CULTURAU

DANÇA e MUSICA

AIRAUS

- **CONEISHMENT DETH MÈDI NATURAU**

ACTIVITAT

Es hèstes deth Solstici d'Ostiu enes Pirenèus utilizen diuersi tipus de materiaus. Cada pòble emplegue espècies desparières de vegetacion, en foncion dera tradicion e es bòsqui que l'entoren. Aquesta diuersitat ei ua oportunitat ideau entà conéisher es abitats pirenencs, es varietats des espècies que les intègren e a on se localizen.

MATERIAUS

- **MATERIAU DE BESONH**
 - Taulèu digitau o projector
- **MATERIAU DERA MALETA DETH FALHAIRE**
 - Joc d'identificacion des espècies vegetaus entà hèr es Falhes, Haros o halhes.
 - *Pendrive* e lamines damb eth diboish deth paisatge.
 - Mòstra des Falhes, Halhes, Haros, Faros e Brandons

OBJECTIUS E CONTENGUTS D'APRENDISSATGE

▪ COMPETÉNCIES

- Conèisher e Analisar paisatges e ecosistèmes en tot auer en compde es factors socials e na-turaus que les configuren, entà valorar es actuacions que les afècten.

▪ OBJECTIUS D'APRENDISSATGE

- Identificar bères espècies vegetaus pròpies deth territòri pirinenc.
- Aprèner a identificar espècies mejançant es claus d'identificacion senzilha.
- Relacionar es elements naturaus propèrs, damb es principaus usatges der èster uman.
- Conèisher es desparièrs elements utilizadi enes hèstes deth huec.

▪ CONTENGUTS D'APRENDISSATGE

- Eth Pirenèu coma principau unitat de relèu.
- Classificacion des estatges de vegetacion.
- Tipus d'espècies de plantes (arbe, arbust, èrba).
- Concèpte de Falhes, Haros e Brandons.

QUÉ CAU SABER?

Es Pirenèus coma unitat de relèu deth territòri de halhes

Es Pirenèus (Pyrénées en francés, Pireneu en aragonés e Pirineos en castelhan) formen ua sèrra situada ath nòrd dera Peninsula Iberica e recorren tot er istme que lo junh a Euròpa. S'estenen dera Mar Mediterranèa ar èst (Cap de Creus), enquiara mar Cantabrica ar oèst (Cap d'Higer); ath sud i an era depression der Èbre, e ath nòrd era dera Garona.

Ua sèrra tan grana dispause d'ua grana varietat de paisatges naturaus, formadi per ua arrica diuersitat. Cau remarcar que fòrça paisatges naturaus formen part d'espacis naturaus protegidi per tres parcs naturaus: Eth Parc Nacionau des Pirenèus, eth Parc Nacionau d'Aigüestòrtas e Estanh de Sant Maurici e eth [Parc Nacionau d'Ordesa e Mont Perdut](#), e nombrosi parcs naturaus: eth Parc Naturau Regionau des Pirenèus Ariejans, es Parcs Naturaus d'Andorra, eth Parc Naturau de Posets-Maladeta, eth Parc Naturau deth Naut Pirenèu, e eth Parc Naturau deth Cadí-Moixeró.

Es nòstes plantes: arbes, arbusti e èrbes

A nivèu generalista podem trobar tres tipas desparièrs de plantes:

- a) Es arbes, quan mos referim as plantes lenhoses de granas dimensions damb ua unica cama o tronc, que se branque ena part superiora en tot formar ua capçada.
- b) Es arbusti, quan mos referim as plantes que se branquen dera basa estant sense ua cama principau
- c) Es èrbes, plantes sense camèra lenhosa.

Aguestes plantes constituïssen un des elements deth paisatge que mès informacion mos balhe sus es caracteristiques generaus d'un territòri, es quaus se distribuïràn en foncion deth relèu, eth clima, eth solèr e era activitat umana. Es factors antropics an estat d'auança es principaus modificadors des nòsti paisatges naturaus.

En generau aguestes plantes determinaràn es tipas de vegetacion e era sua distribucion se veirà definida pes diuèrsi estatges:

- a) Basau: damb un limit inferior ath nivèu deth mar e superior as 800 mètres.
- b) Montan: entre es 800 e es 1.600 mètres.
- c) Subaupin: Entre es 1.600 e 2.300 mètres.
- d) Aupin: per dessus des 2.300 enquiàs 3.404, nautada maxima deth Pirenèu.

Plantes que dan o an dat era matèria prumèra as hèstes deth huec:

1. Auerassèr o mata (*Corylus avellana*)
2. Auet (*Abies alba*)
3. Bedoth (*Betula pendula*)
4. Boish (*Buxus sempervirens*)
5. Ceridèr (*Prunus avium*)
6. Cornièr (*Cotoneaster spp.*)
7. Faia / cefalària (*Cephalaria leucantha*)
8. Hai (*Fagus sylvatica*)
9. Herèisho (*Fraxinus excelsior*)
10. Gimbro (*Juniperus communis*)
11. Pin nere o sapin (*Pinus uncinata*)
12. Pin ròi (*Pinus sylvestris*)
13. Pibo (clop, xop) (*Populus nigra*)
14. Casse (*Quercus sp*)
15. Segle (*Secale cereale*)
16. Telh (*Tilia spp*)

Es nòsti elements tradicionaus: Falhes, Haros e Brandons

Era hèsta des falhes, halhes, haros e brandons (UNESCO, 2015) ei ua mòstra d'aguest patrimòni immateriau present en tot eth Pirenèu catalan, aragonés, andorran e francés. Cada un des 63 pòbles deth Pirenèu que celèbre aguesta hèsta a ues viuences pregondes, mès soent ignorades pes auti pòbles halhèrs. Podem diferenciar tres elements tradicionaus que s'aluguen ena hèsta:

- a) Halha: element entà carregar eth huec a basa d'un o mès tidons o harcèus d'èrba.
- b) Haro o Taro: tronc naut shasclat e plantat ena plaça; les trobam en Aran.
- c) Brandon o Har: tronc naut e guarnit plantat ena plaça; les trobam en Pirenèu francés.

Repliques de Falhes, Haros e Brandons

Eth Haro

Lòc:	Les (er Haro) e Arties (Taro) (Val d'Aran)
Tipe de planta:	Auet o Pin ròi
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Se place en centre dera plaça.
Apunts interessanti:	En Les, se shascle era dusau setmana de mai, se plante entà Sant Pèrre (29 de junh) e non se creme enquiar ende an. E Arties se ditz Taro e s'arrossègue per tot eth pòble. Pendent eth recorrut es falhaires sauten de contunh per dessus des hlames. Pòt auer ath torn des 10 mètres de naut.

Falha major d'Alins

Lòc:	Alins (Palhars Sobirà)
Tipe de planta:	Pin ròi
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Se place en centre dera plaça.
Apunts interessanti:	Tanben ne diden falha gròssa. Se shascle ena bòrda de Sabatèr, ubicada ath cant dera plaça, e se plante en un bocòi metallic plen se sable. Mesure entre 6 e 7 mètres de naut. En Llesp elabòren ua falha major fòrça pariona.

Eth Har

Lòc:	Occitània (França)
Tipe de planta:	Auet o Hai
Data de celebracion:	23 de junh o dates propères
Usatge:	Se place en centre dera plaça o un espaci especiau.
Apunts interessants:	En occitan se nomena har e en francés brandon. Ei semblant ath haro dera Val d'Aran o ara falha major d'Isil, mès s'acostume a curbir de plaha e se corone damb un ram de flors. Pòt auer entre 6 e 10 mètres apruprètz.

Falha major d'Isil

Lòc:	Isil (Palhars Sobirà)
Tipe de planta:	Pin ròi o sapin
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Se place en centre dera plaça.
Apunts interessants :	Se shascle ath torn der 1 de mai, amassa damb es falhes individuaus. Se hèn quate henedures lateraus damb moto-ressèga e s'i acalen granes cunhes de husta de bedoth. A ath torn d'uns 10 mètres de naut. En Vilaller e Senet tanben s'i plante un arbe sense crosca e branques o sonque damb es dera part superiora. Non se shascle, totun, damb cunhes.

**Faia de Sant
Julià de
Cerdanyola**

Lòc:	Sant Julià de Cerdanyola (Berguedà)
Tipe de planta:	èrba tà tà hèr halhes o cefalària
Data de celebracion:	24 de deseme
Usatge:	Falha individuau que s'apue ena esquia
Apunts interessanti:	A un garròt inferior nomentat anma, hèt d'auerassèr, gimbro, pin o boish. Era èrba s'arremasse entà Sant Martin e se dèishe shugar. S'estaque damb ficèles. Pòt auer entre 1,5 e 3 mètres.

Faia de Bagà

Lòc:	Bagà (Berguedà)
Tipe de planta:	Èrba entà hèr Falhes o cefalària
Data de celebracion:	24 de deseme
Usatge:	Falha individuau que s'apuie ena esquia
Apunts interessanti:	Ei pariona ara de Cerdanyola mès non dispause pas d'ua anma o garròt interior. S'acostumaue a penjar enes balcons, hèt qu'autrejaue un component magic, de proteccion.

**Falha de Sent
Bertran de
Comenge**

Lòc:	Sent Bertran de Comenge (Nauta Garona)
Tipe de planta:	Telh, Auet o Bedoth
Data de celebracion:	23 de junh o dates propères
Usatge:	Falha individuau que se botge e se hèr a virar ath torn d'”Eth Har”
Apunts interessanti:	<p>Era husta entà hèr era falha depen era zòna. es cunhes acostumen a èster d’auerassèr. Ath cap dera falha s’i pòt incluir un arram de flors com en cas d’Eth Har. Era tradicion ditz qu’un còp cremada s’a de salvar eth mange entà auer bona sòrt.</p> <p>Era falha pòt auer ath torn d’1,5-2 mètres. Aguesta falha d’usatge individuau s’a perdut en fòrça pòbles francesi. Recentament semble que se recupère.</p>

Falha d’Isil

Lòc:	Isil (Palhars Sobirà)
Tipe de planta:	Pin ròi
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	
Apunts interessanti:	<p>Falha individuau que s’apuie en muscle. Eth garròt prim d’auerassèr, que s’apuie en aute muscle, servís entà equilibrar eth pes dera falha.</p> <p>Amassa damb es falhes deth Berguedà, sigueren declarades Hèsta Patrimoniau d’Interès Nacionau pera sua contunhita e antiquitat.</p> <p>En Alòs d’Isil elabòren ua falha dera madeisha tipologia.</p>

Falha de València d'Àneu

Lòc:	València d'Àneu (Palhars Sobirà)
Tipe de planta:	Auerassèr, Bedoth, Ceridèr o Casse
Data de celebracion:	Era vesilha de Sant Pèrre o eth dissabte mèrre propèr.
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Es tedes dera part superiora son de pin ròi. Com en d'auti pòbles, non se celebrèc era hèsta pendent bèrres epòques, per exemple, pendent era Guèrra Civi. Semble qu'anticament (tanben en Isil e Sorpe) es gojats hègen falhes entà Sant Joan e es gojates entà Sant Pèrre.

Falha d'Alins

Lòc:	Alins (Palhars Sobirà)
Tipe de planta:	Pin ròi
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Es tires orizontaus decoratius se hèn damb ua moto-ressèga. Se baishe de dus punts: de Sant Quirc e deth Botanal. Es que van deuant dera hilèra deth prumèr punt e toti es deth dusau an ues falhes mèrre granes e sense decoracion, pariones as d'Isil.

Falha de San Chuan de Plan

Lòc: San Chuan de Plan (Sobrabe)

Tipe de planta: Pin

Data de celebracion: 23 de junh

Usatge: Falha individuau que s'apuie en muscslè
Ne diden hèsta dera "Falheta". Comence ena
"Planeta dera Falha", enes bòrdes de Sant
Mamés e dempús se baishe enquiath pòble.
Eth darrèr tram dera baishada a forma de
corsa.

Falha de Saún

Lòc: Saún (Ribagorza)

Tipe de planta: Bedoth

Data de celebracion: 23 de junh

Usatge: Falha individuau que s'apuie en muscslè e se hè
a virar

Apunts interessanti: En Saún an un des bedorars mès importanti
dera peninsula. En tempsi dificils sonque i
participauen es mainatges, atau com passèc en
d'auti pòbles e passe actuaument en Occitània.

Falha de Llesp

Lòc:	Llesp (Alta Ribagorça)
Tipe de planta:	Pin ròi
Data de celebracion:	Quatau dimenjada de junhsèga
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Es cunhes son de sapin. Era falha a una mida d'1,6 mètres de naut. Es mainatges van deth cementèri tara falha grana dera plaça e l'aluguen. Ei era senhau entà qu'es adults comencen era baishada ath crit de "Foc a Faro" (Huec en Haro).

Falha de Vilaller

Lòc:	Vilalhèr (Alta Ribagorça)
Tipe de planta:	Pin ròi
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Era teda dera part superiora ei de sapin. Es taulons qu'aué en dia s'obtien de manèra industriau, anticament èren hustes sobrèrs dera elaboracion de cabirons o de tets en mau estat. I a era tradicion de hèr ua falha de sies mètres que se baishe entre quate o cinc falhaires.

Falha de Gotarta

Lòc:	Gotarta (Alta Ribagorça)
Tipe de planta:	Pin ròi
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Anticament era falha se hège damb branques de cornèra, reutilizadas de grères vielhes que servien entà escampar es corràus e es bòrdes. Aué en dia bères falhes pòrten encara aguestes branques ath torn entà rebrembar era forma originau.

Rantiner

Lòc:	Val de Boí (Alta Ribagorça)
Tipe de planta:	Sapin
Data de celebracion:	23 de junh o dates propères
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Ei originària de Taüll mès se hè a servir en d'auti lòcs dera val. De sonque ua cama, se rebaishe era part deth mange e se hen era part superiora. Cada falhaire hè eth sòn rantiner; ei un modèl de falha fòrça personau. Es falhaire de Taüll van a bracar es pins ena zòna dera presa de Cavallers.

Falha de Barruera

Lòc:	Barruèra (Alta Ribagorça)
Tipe de planta:	Sapin
Data de celebracion:	Prumèra dimenjada dempús de Sant Joan
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Aguest modèl lo hè a servir sustot era mainadèra. Lo premanissen es pairs o pairins des petiti falhaires. Es adults hèn a servir sustot era falha robagorçana. En Barruera e es auti pòbles dera Val de Boí, "corren falhes" en lòc de "baishen falhes".

Falha rantinera

Lòc:	Val de Boí (Alta Ribagorça) e Castanesa (Ribagorza)
Tipe de planta:	Sapin
Data de celebracion:	23 de junh o dates propères
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Ei ua fusion entre era falha ribagorçana e eth rantiner. Eth mange ei un garròt (totxo) d'auerassèr e era part superiora ei de husta de sapin. Quan eth rantiner a eth mange massa cuert, se braque e se fusione damb eth garròt.

Falha ribagorçana

Lòc:	Alta Ribagorça, Ribagorza e Pobla de Segur (Palhars Jussà)
Tipe de planta:	Pin
Data de celebracion:	23 de junh o dates propères
Usatge:	Falha individuau que s'apuie en muscle
Apunts interessanti:	Cònte d'un seguit de tedes clauades en un garròt d'auerassèr. Se refòrce damb torns de fil-de-fèr. S'utilize concrètament ena Val de Boí, Pont de Suert, Senet, Casós, Bonansa, Montanui, Castanesa, Laspauls, Aneto, Suils e Villarrué.

Falha de Les

Lòc:	Les (Val d'Aran)
Tipe de planta:	Bedoth o ceridèr
Data de celebracion:	23 de junh
Usatge:	Halha individuau que se hè a virar
Apunts interessanti:	S'elabòre damb crosca de ceridèr e un fil-de-fèr. Se hè a virar ath torn d'Er Haro (Eth Haro) e soent se hèen simulacres de "luta" entre dus halhaires. Tostemp damb era simbologia de purificar e cremar es mali esperits. Dempús dera crema se dance ena madeisha plaça.

Falha de Andorra

Lòc:	Andorra
Tipe de planta:	Bedoth
Data de celebracion:	23 de junh o dates propères
Usatge:	Halha individuau que se hè a virar
Apunts interessanti:	<p>Eth mange ei de boish.</p> <p>Per motius de seguretat, actuaument se hè a servir ua halha hèta de pasta de papèr e hilat metallic.</p> <p>Era hèsta se celèbre en Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria, Escaldes-Engordany, Encamp e Ordino.</p> <p>Era recuperacion des falhes se produxic eth 1987.</p>

Caisha 1 Repliques @Pyrart Sebastià Jordà

Caisha 2 Repliques @Pyrart Sebastià Jordà

ACTIVITAT

▪ DINAMIQUES ABANS DERA ACTIVITAT

Abans d'iniciar era activitat cau auer clars es concèptes envèrs a çò que trabalharam restacadi damb era vegetacion, sustot era diferéncia entre èrba, arbust e arbe e es estatges de vegetacion. Se pòt demanar as escolans que cerquen informacion sus es hèstes deth huec de d'auti parçans deth Pirenèu desparièrs ath sòn territòri.

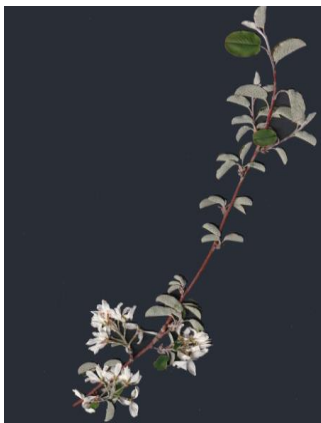
▪ DESVOLOPAMENT DERA ACTIVITAT

Fasa de premanida

Entà realizar era activitat mos cau auer es targetes deth jòc d'identificacion premanides e es fiches des espècies tà identificar. Es diboishi deth paisatge e era imatge digitalizada que trobaratz en pendrive e era mòstra des diuèrsi elements dera hèsta deth huec.

Prumèr de tot, s'explique ar escolanat que se harà un jòc entà apréner a identificar es plantes que dan o an dat era prumèra matèria entara hèsta deth huec e se liurarà ua des 35 targetes a cada un.

Eth professor aurà de dispausar des targetes d'identificacion des espècies e deth solucionari, pr'amor de poder ajudar as escolans en moment qu'ac requerisquen.¹

Planta tà identificar

29

Cornera

(*Cotoneaster* spp.)

Arbust que pren la forma i mida d'un arbre. Escorça brunenca amb tons vermellosos. Les fulles caduques, ovals, i el limbe amb el marge serrat. Les seves flors són blanques formant petits ramells. Viu principalment als boscos mediterranis en terrenys rocallosos entre els 800 i els 2.100 metres. Utilitzada per fer la falla d'Igüerri i Gotarta a partir d'escampes gastades.

(ESP) Guillomera (FRA) Cotonéaster laineaux (Occità) Cotonéaster

Targeta dera espècia

¹ Eth Jòc d'identificacion des plantes des falhes ei inspirat e adaptat deth Jòc *ELS ARBRES DE CATALUNYA* Escola de Natura del Corredor-Ca l'Arenes-1990

Fasa de realizacion

Se da inici ath jòc e eth professor mòstre era prumèra espècia tà identificar. Sapin (pin nere)

Es escolans viren es sues targetes e er escolan qu'age era targeta 1, en votz nauta, lieg çò que i ditz: Les huelhes son simples?

- Òc: 2
- Non: 3

Se toti es escolans cren que n'ei, passen a liéger era targeta 3.

Er escolan que dispause dera targeta lieg en votz nauta: Es huelhes se dispausen de dues en dues?

- Òc: 4
- Non: 5

Se toti es escolans cren que n'ei, passen a liéger era targeta 4. Es pinhes an escaumes que hèn gancho?

- Óc: 6
- Non: 7

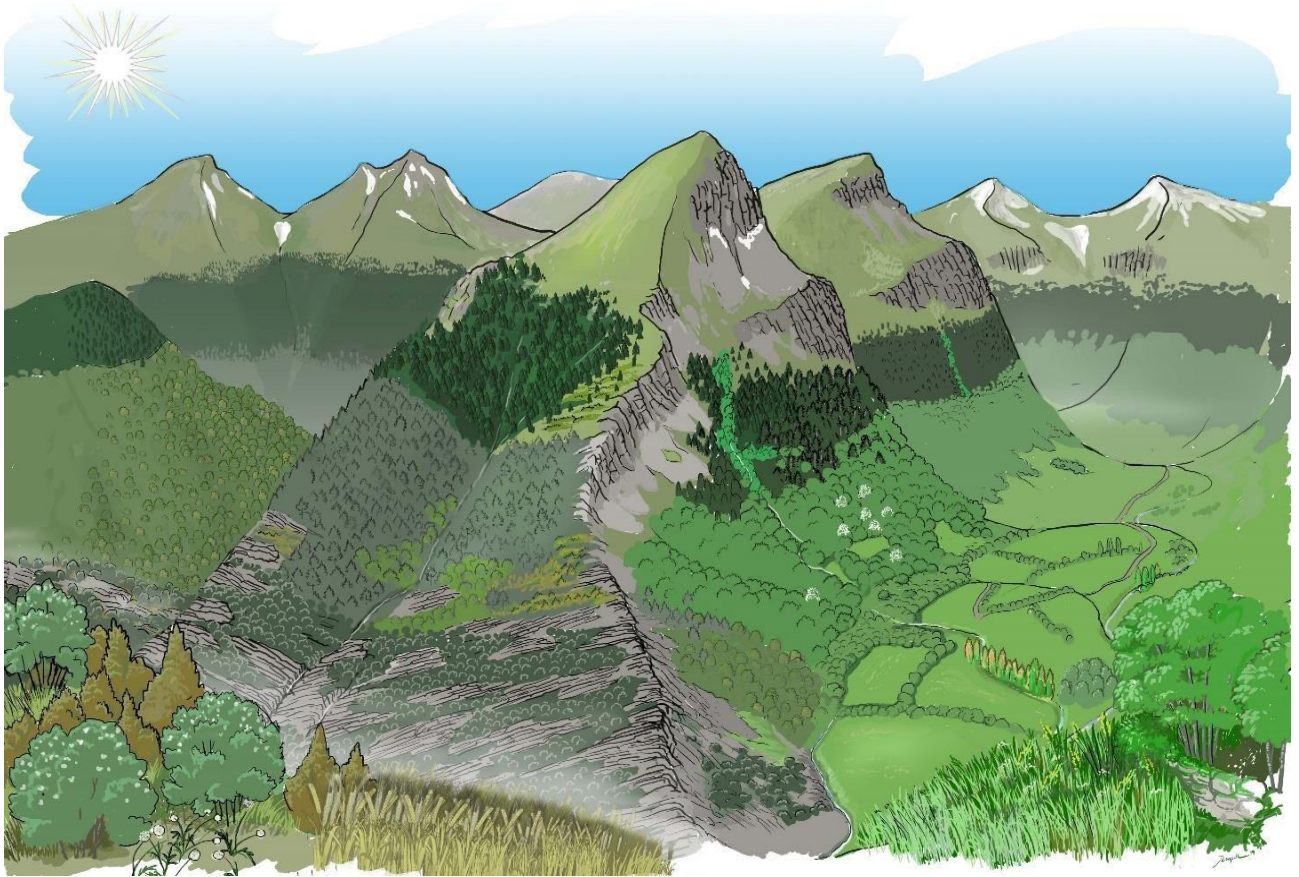
Er escolanat obsèrve era forma dera pinha e determine qu'ei eth Sapin (pin nere). Eth professor/a mòstre era imatge següenta, atau enquia completar totes es espècies.

Un còp identificades es espècies, es escolans obsèrven eth diboish deth paisatge e sagen d'ubicar cada espècia en un territòri. En grop descriuen a on viu e perquè cren que trobam aguesta espècia ad aguesta nautada.

- *I a dues targetes comodin que dispausarà un des escolans e que parlen des formes e tipes de huelhes*

Listat de totes es cartes per orde e solucionari de cada espècia

1. Es huelhes son simples? Òc 2. Non 3
2. Es huelhes son lobulades? Òc 8. Non 9
3. Es huelhes se dispausen de dues en dues? Òc 4. Non 5
4. Es pinhes an escaumes que hèn de gancho? Òc 6. Non 7.
5. HERÈISHO 1-3-5
6. SAPIN (PIN NERE) 1-3-4-6
7. PIN RÒI 1-3-4-7
8. CASSE 1-2-8
9. Er extrem dera huelha ei arredonit, damb un petit entrant? Òc 10. Non 11
10. AUET 1-2-9-10
11. Elth peciòl ei long e aplanit? Òc 12. Non 13
12. PIBO o BIBO 1-2-9-11-12
13. Es huelhes son sanceres e ovades? Òc 14. Non 15
14. BOISH 1-2-9-13-14
15. Es huelhes son asimetricas ena basa? Òc 16. Non 17
16. TRLH 1-2-9-11-13-15-16
17. Era huelha ei doblament dentada damb eth peciòl cuert? Òc 18. Non 19
18. AUERASSÈR 1-2-9-11-13-15-17-18
19. Ei ua planta damb era camèra longa? Òc 20. Non 23
20. Era planta forme espigues? Òc 21. Non 22
21. SEGLE 1-2-9-11-13-15-17-19-20-21
22. FAIA/ÈRBA FAIERA (ÈRBA HALHÈRA) 1-2-9-11-13-15-17-19-20-22
23. Es huelhes son ovades? Òc 24. Non 26
24. Era huelha a peus fòrça primi enes costats? Òc 25. Non 28
25. HAI 1-2-9-11-13-15-17-19-23-24-25
26. Es huelhes son petites e punchentes? Òc 27. Non 30
27. GIMBRO 1-2-9-11-13-15-17-19-23-26-27
28. Es huelhes son verdes en anvèrs e blanquinoses en revèrs? Òc 29. Non 32
29. CORNÈRA 1-2-9-11-13-15-19-23-24-28-29
30. Enes costats dera huelha s'obsèrven dents de dues mides? Òc 31. Non 34
31. BEDOTH 1-2-9-11-13-15-17-19-23-26-30-31
32. Es huelhes son ovades damb era punta un shinhau torçada? Òc 33. Non 34
33. CERIDÈR 1-2-9-11-13-15-17-19-23-26-30-32-33
34. Torne a començar

Dibuix del paisatge per treballa ron viuen les espècies

Sintèsi

Ath finau calera méter en comun totes es espècies en paisatge e comentar quines son deth nòste territòri e quines non.

Entà acabar se mostraràn es repliques des tipos d'elements des hèstes deth huec e se sajarà de relacionar cada espècia de planta damb es elements. Quines coneishem, quines non. Sabiem qu'ère ua falha, ua halha, un brandon o tidon o un haro?

AVALORACION

Damb era fasa de sintèsi ja se percep era arthenhuda des objectius, mès entà hèr era avaloracion dera activitat se prepausa de tornar a sèir en rondèu e que cada mainatge digue quina causa les a estonat mès des espècies de plantes o des repliques des hèstes deth huec, de faïçon que se poderà saber se qué an aprenut e per tant, saber se s'an arthenhut es objectius plantejadi.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

- Prepausam de hèr ua activitat d'interpretacion der entorn propèr ara escòla.
- Crear un pròpri jòc de cartes damb es plantes der entorn dera escòla.
- Entà reforçar contenguts sus es claus dicotomiques, prepausam era activitat Qui ei qui? deth projècte Piroslife:
<https://www.debatatbat.eu/maletes-viatgeres/la-maleta-de-lossa-cicle-mitja-i-superior>
<https://sites.google.com/site/piroslife/home/primaria-cm-cs/4-qui-es-qui>